Högsta domstolen NJA 2014 s. 844 (NJA 2014:71)

Målnummer: T3933-13 **Avdelning:** 1

Domsnummer:

Avgörandedatum: 2014-12-05

Rubrik: En konkursgäldenär har rätt att avbryta preskription av en fordran som hör till konkursboet.

Lagrum:
- 3 kap. 1 § och 2 § konkurslagen (1987:672)
- 5 § och 7 § preskriptionslagen (1981:130)

Rättsfall: NJA 1999 s. 777

REFERAT

Helsingborgs tingsrätt

A.H. förde vid Helsingborgs tingsrätt den talan mot T.W. som framgår av tingsrättens mellandom.

Tingsrätten (rådmannen Marianne Karlsson) anförde i mellandom den 17 februari 2012 bl.a. följande.

Redogörelse för saken samt yrkanden

A.H. med firma AKS design & byggteknik har på uppdrag av T.W. utfört omfattande byggnadsarbeten genom att bygga om en s.k. råvind till en bostad i bostadsrättsföreningen Neptunus 19 med adress Styrmansgatan 35 i Stockholm. Arbetet påbörjades hösten 2003 och slutfördes hösten 2004.

AKS design & byggteknik utfärdade den 16 januari 2005 en faktura på 1 231 559 kr. Fakturan var ställd till T.W. Eftersom T.W. gjort flera a conto-betalningar uppgick det återstående kravet till 331 000 kr.

Den 27 oktober 2005 undertecknade parterna en överenskommelse enligt vilken T.W. förband sig att uppdra åt en fastighetsmäklare att i samband med att han sålde den aktuella lägenheten (bostadsrätten) innehålla 150 000 kr som skulle överföras till ett av A.H. anvisat konto. - - -.

Den 26 januari 2006 försattes A.H. i konkurs. I april samma år väckte han talan mot T.W. vid Stockholms tingsrätt men talan avvisades genom beslut den 19 december 2006 på grund av att A.H. var försatt i konkurs när talan väcktes och därför saknade behörighet att föra talan i målet.

A.H. har gjort gällande att han genom en överenskommelse av den 10 oktober 2007 från konkursboet förvärvat fordringen mot T.W. för 5 000 kr.

Den 7 december 2009 ingav A.H. ansökan om stämning i förevarande mål i vilket han i första hand yrkat, med åberopande av den ovan nämnda överenskommelsen från den 27 oktober 2005, att T.W. till honom ska utge 150 000 kr jämte ränta. I andra hand har A.H. yrkat att T.W. till honom ska utge resterande belopp enligt fakturan av den 16 januari 2005 med 331 000 kr jämte ränta.

T.W. har bestritt käromålet och i första hand gjort gällande att fordran är preskriberad då det gått mer än tre år efter påstådd tillkomst och något preskriptionsavbrott i preskriptionslagens mening inte har skett.

A.H. har bestritt att fordran är preskriberad. I första hand har han gjort gällande att en preskriptionstid om 10 år är tillämplig. I andra hand har han gjort gällande att preskriptionsavbrott inträtt och att fordran av det skälet inte är preskriberad.

T.W. har begärt att tingsrätten genom mellandom ska pröva om preskription inträtt. A.H. har inte haft något att erinra mot en sådan prövning.

Parternas utveckling av talan i preskriptionsfrågan

A.H. har i huvudsak anfört följande

Under denna rubrik redovisades inledningsvis vad A.H. anfört i fråga om preskriptionstidens längd. Härefter anfördes följande.

För det fall rätten ändå skulle finna att en treårig preskriptionstid är tillämplig gör A.H. gällande att preskriptionsavbrott skett vid flertalet tillfällen.

A.H. väckte talan mot T.W. vid Stockholms tingsrätt den 20 april 2006. Rätten har också utfärdat stämning mot T.W. innebärande att han tagit del av kravet. Ny preskriptionstid räknas från det att dom eller slutligt beslut meddelats eller att det rättsliga förfarandet avslutats på annat sätt. Rätten avslutade den rättsliga hanteringen av ärendet genom slutligt beslut den 19 december 2006. Innan tre år gått från detta datum har ansökan om stämning registrerats vid Helsingborgs tingsrätt. Således har inte tre år förflutit innan ett nytt rättsligt förfarande inletts varför preskription inte inträtt.

I vart fall måste preskriptionsavbrott ha skett i samband med att konkursförvaltaren meddelade T.W. att fordran överlåtits från konkursboet till A.H. Fordran överläts per den 10 oktober 2007.

T.W.

Preskriptionstiden ska räknas senast från den tidpunkt då överenskommelsen mellan parterna undertecknades den 27 oktober 2005. Fordringen för byggarbetena avser en tjänst som A.H. med byggfirman AKS design & byggteknik (näringsidkare) tillhandahållit konsumenten T.W. för dennes enskilda bruk. Preskriptionstiden är tre år från den 27 oktober 2005 och fordringen var således preskriberad när stämningsansökan ingavs till Helsingborgs tingsrätt den 7 december 2009. Något preskriptionsavbrott har inte skett.

- - -

A.H. har inte vidtagit några preskriptionsavbrytande åtgärder. Hans tidigare talan mot T.W. innebar inget preskriptionsavbrott eftersom A.H. då var försatt i konkurs och således inte var borgenär, dvs. han var inte ägare av fordringen. Anledningen till att hans talan avvisades var att han stämde i eget namn trots att fordringen tillhörde konkursboet. Avvisningsbeslutet har vunnit laga kraft. Att A.H. inte var ägare till fordringen måste vara anledningen till att han uppger sig ha köpt den av konkursboet den 10 oktober 2007.

Konkursförvaltaren har inte meddelat T.W. att fordran överlåtits från konkursboet till A.H. Det kan inte heller vitsordas att en sådan överlåtelse skett.

Domskäl

Tingsrätten fann på anförda skäl att den kortare preskriptionstiden om tre år var tillämplig. Härefter anförde tingsrätten.

Tingsrätten prövar härefter frågan om preskriptionsavbrott skett.

Enligt 5 § preskriptionslagen avbryts preskription bl.a. genom att borgenären väcker talan mot gäldenären eller eljest åberopar fordringen mot gäldenären vid domstol. Om så skett löper en ny preskriptionstid från den dag dom eller slutligt beslut meddelas eller det rättsliga förfarandet avslutas på annat sätt.

A.H. har gjort gällande att den ansökan om stämning mot T.W. som han lämnade in vid Stockholms tingsrätt den 20 april 2006 avbrutit preskriptionstiden och att ny sådan börjat löpa när Stockholms tingsrätt avslutade sitt mål den 19 december 2006.

Preskriptionsavbrott sker om borgenären väcker talan mot gäldenären. Vid den tid då talan väcktes vid Stockholms tingsrätt var A.H. i konkurs och den eventuella fordran som fanns mot T.W. tillhörde inte A.H. utan hans konkursbo. Trots att Stockholms tingsrätt utfärdade stämning mot T.W. innan talan avvisades kan den av A.H. i april 2006 väckta talan inte anses ha brutit preskriptionen eftersom han vid den tidpunkten inte var borgenär i förhållande till T.W.

A.H. har vidare gjort gällande att preskriptionsavbrott i vart fall skett när konkursförvaltaren underrättat T.W. om att A.H. förvärvat konkursboets krav mot T.W. A.H. har emellertid inte styrkt att en sådan underrättelse skett. Inte heller har han styrkt att preskriptionsavbrott skett på annat sätt.

A.H. väckte talan i förevarande mål den 7 december 2009, dvs mer än tre år efter det att kravet på ersättning för byggnadsarbetena framställts. Det hade även förflutit mer än tre år sedan överenskommelsen av den 27 oktober 2005 ingicks. A.H. har inte visat att preskriptionsavbrott skett. Hans krav mot T.W. är således preskriberade.

Domslut

Tingsrätten förklarar att A.H:s krav på T.W. i anledning av överenskommelsen av den 27 oktober 2005 liksom eventuella återstående krav enligt fakturan av den 16 januari 2005 är preskriberade.

Hovrätten över Skåne och Blekinge

A.H. överklagade i Hovrätten över Skåne och Blekinge och yrkade att hovrätten skulle förklara att hans fordran på T.W. i anledning av överenskommelsen den 27 oktober 2005 liksom eventuella återstående krav enligt fakturan den 16 januari 2005 inte var preskriberade.

Hovrätten förklarade sig i beslut den 18 juni 2012 inte meddela prövningstillstånd.

Sedan A.H. överklagat hovrättens beslut meddelade HD (justitieråden Stefan Lindskog, Göran Lambertz och Svante O. Johansson) den 30 augusti 2012 följande beslut:

Det saknas vägledande praxis beträffande frågan om den som är försatt i konkurs har rätt att bryta preskriptionen av en fordring som ingår i konkursen till förmån för konkursboet (jfr Stefan Lindskog, Preskription, 3 uppl. 2011, s. 312 f.). Mot denna bakgrund får det anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att A.H:s överklagande av tingsrättens beslut prövas av högre rätt.

Med ändring av hovrättens beslut meddelar HD tillstånd till målets prövning i hovrätten.

T.W. motsatte sig att tingsrättens mellandom ändrades.

Hovrätten (hovrättsråden Lena Serrander och Karin Kjellgren samt tf. hovrättsassessorn Åsa Brundin, referent) anförde i dom den 26 juni 2013:

Parternas utveckling av talan

A.H. har i hovrätten vidhållit vad han till stöd för sin talan anfört vid tingsrätten med följande tillägg.

Efter att T.W. delgavs stämning med anledning av den talan som A.H. väckte vid Stockholms tingsrätt inleddes viss skriftväxling och såväl A.H. som T.W. yttrade sig i målet. Även konkursförvaltaren yttrade sig och förklarade att konkursboet inte ville inträda i processen. Att talan sedan avvisades hindrar inte att preskriptionen är bruten eftersom T.W. gjordes uppmärksam på fordran.

Omständigheterna i detta fall är sådana att A.H. måste anses ha varit berättigad att vidta preskriptionsavbrytande åtgärd. Preskriptionsavbrytande åtgärd kan vidtas av en icke behörig tredje man som har intresse i frågan. Precis på sätt som för borgenär som pantsatt sin fordran, borgensman eller hälftenägande handelsbolagsman som saknar teckningsrätt kan en konkursgäldenär ha ett stort intresse av att vidmakthålla eller driva in en fordran till konkursboet. Detta intresse måste anses särskilt stort för fysiska personer som försätts i konkurs eftersom de skulder som kvarstår efter konkursens avslutande måste betalas av personen i fråga. Konkursgäldenären är nästintill helt beroende av förvaltarens beslut och dispositioner. Om en konkursförvaltare avstår från att driva in en fordran, måste konkursgäldenären ges möjlighet att vidmakthålla fordringen om denne gör en annan bedömning än förvaltaren om möjligheten att driva in fordran.

T.W. har i hovrätten vidhållit vad han till stöd för sin talan anfört vid tingsrätten med följande tillägg.

A.H. var inte behörig när han väckte talan mot T.W. vid Stockholms tingsrätt. Genom regleringen i 1 kap. 1 och 3 §§ konkurslagen (1987:672) framgår att A.H. inte var ägare till fordringen under tiden han var i konkurs. Det är endast när borgenären, i det här fallet konkursförvaltaren, utan dröjsmål godkänner åtgärden som tredje mans, A.H:s, stämningsansökan eventuellt kan vara preskriptionsavbrytande. Godkännande skedde inte eftersom konkursboet inte ville inträda i processen.

Det kan inte vara avsett att den som är försatt i konkurs ska kunna disponera över fordringen genom att göra preskriptionsavbrott. Det är ingen skillnad på en preskriptionsavbrytande åtgärd eller någon annan åtgärd som en gäldenär kan vilja vidta med egendom som han eller hon ägt men inte längre äger på grund av konkurs. Om det tillåts att en person i konkurs får göra preskriptionsavbrott trots att han eller hon inte äger fordringen under konkursen, öppnar detta för att sådana personer också får göra andra rättshandlingar rörande egendom som omfattas av konkursen och som personen tror kan vara till nytta för konkursboet. Det kan leda till oklarheter om var gränsen går för vilka rättshandlingar en person i konkurs får vidta rörande boets egendom. Den oklarheten skulle i sin tur kunna innebära skador för boet som inte kan överblickas. Exempelvis skulle ett preskriptionsavbrott gjort av en person i konkurs, som konkursförvaltaren inte velat göra, kunna leda till att den person eller det företag som preskriptionsavbrottet riktar sig mot väcker talan mot konkursboet avseende en motfordran. Det är därför viktigt att det är tydligt att konkursförvaltaren ensam styr över egendomen.

Hovrätten har tagit del av skriftlig bevisning.

Hovrättens domskäl

På de av tingsrätten anförda skälen anser hovrätten att preskriptionstiden för fordran är tre år.

Enligt 5 § 3 preskriptionslagen (1981:130) avbryts preskriptionen genom att borgenären väcker talan mot gäldenären vid domstol. Om preskriptionen bryts löper en ny preskriptionstid från den dag dom eller slutligt beslut meddelas eller det rättsliga förfarandet avslutas på annat sätt.

Vid tiden för talans väckande vid Stockholms tingsrätt var A.H. försatt i konkurs och den eventuella fordran som fanns mot T.W. tillhörde inte A.H. utan hans konkursbo. A.H. var därför inte borgenär vid denna tidpunkt. Av protokollet i målet vid Stockholms tingsrätt framgår att konkursboet inte önskade inträda i processen. Stockholms tingsrätt avvisade A.H:s talan den 19 december 2006 på grund av att A.H. inte var behörig att föra talan då han var försatt i konkurs.

Enligt praxis kan en rättshandling företagen av annan än borgenären gälla som preskriptionsavbrott under förutsättning att handlingen företagits för borgenärens räkning, dvs. att den rättshandlande avsåg att gynna borgenären. Om den rättshandlande kände till att annan innehade fordringen, kan en sådan avsikt presumeras. Vidare kan den som inte är borgenär men som har ett eget lagligen erkänt intresse av att fordringen hålls vid liv - exempelvis på grund av panträtt i fordringen - företa en rättshandling med preskriptionsavbrytande verkan, under förutsättning att den rättshandlande har borgenärens uppdrag. För det fall den rättshandlande inte vidtar rättshandlingen på uppdrag av borgenären, kan åtgärden gälla som preskriptionsavbrott om borgenären godkänner åtgärden innan gäldenären ifrågasatt behörigheten. (Se rättsfallet NJA 2007 s. 9.)

Vad som avses med ett eget lagligen erkänt intresse har till viss del diskuterats i doktrinen. Som exempel har angetts att en borgensman kan ha intresse av att huvudgäldenärens motfordran hos borgenären inte preskriberas för att borgenären ska gottgöras kvittningsvis varigenom borgensmannen inte behöver infria sitt åtagande. Vidare har det föreslagits att en hälftenägande bolagsman i ett handelsbolag, som inte är behörig att företräda bolaget, med preskriptionsavbrytande verkan bör kunna erinra gäldenären om skuld till bolaget. Detsamma borde gälla om en dödsbodelägare erinrar gäldenären om dödsboets fordring. (Jfr Stefan Lindskog, Preskription, 3 uppl. 2011, s. 312 ff.)

I detta mål har det varken gjorts gällande eller visats att A.H. väckte talan vid Stockholms tingsrätt mot T.W. på uppdrag av konkursboet. Inte heller har det påståtts eller visats att konkursboet godkänt att A.H. väckte talan. En konkursgäldenär har inte rätt att väcka talan beträffande sådan egendom som han efter konkursbeslutet inte längre råder över. I enlighet med detta kan A.H. inte anses ha haft ett eget lagligen erkänt intresse av att väcka talan mot T.W. Det innebär att preskriptionen inte brutits genom den talan som väcktes vid Stockholms tingsrätt.

Hovrätten finner, liksom tingsrätten, att det inte heller är styrkt att preskriptionsavbrott skett på något annat sätt. Eftersom mer än tre år förflutit från tidpunkten för överenskommelsen den 27 oktober 2005 till dess att A.H. väckte talan i detta mål, är A.H:s fordran mot T.W. preskriberad. Tingsrättens domslut ska därför fastställas.

Hovrättens domslut

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Högsta domstolen

A.H. överklagade hovrättens dom och yrkade att HD skulle förklara att hans fordran på T.W. i anledning av överenskommelsen den 27 oktober 2005 och eventuella återstående fordringar enligt fakturan den 16 januari 2005 inte var preskriberade.

T.W. motsatte sig att hovrättens dom ändrades.

HD meddelade prövningstillstånd med utgångspunkt i hovrättens bedömning att preskriptionstiden var tre år.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, justitiesekreteraren Anna Cappelen-Smith, föreslog i betänkande följande dom:

Skäl

Bakgrund

- - -

5. HD har meddelat prövningstillstånd med utgångspunkt i hovrättens bedömning att preskriptionstiden är tre år. HD har alltså att pröva om preskription har inträtt, och vid denna bedömning ska preskriptionstiden anses vara tre år.

Rättslig reglering m.m. angående brytande av preskription

6. Preskription kan avbrytas av borgenären på två sätt, vilka anges i 5 § 2 och 3 preskriptionslagen (1981:130).

7. Enligt 5 § 2 preskriptionslagen avbryts preskriptionen genom att gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig erinran om fordringen från borgenären. Om preskriptionen har avbrutits på detta sätt löper, enligt 6 § preskriptionslagen, en ny preskriptionstid enligt 2 § samma lag från dagen för avbrottet.

8. Enligt 5 § 3 preskriptionslagen avbryts preskription genom att borgenären väcker talan mot gäldenären eller annars åberopar fordringen gentemot gäldenären vid domstol, hos Kronofogdemyndigheten eller i skiljeförfarande, konkursförfarande eller förhandling om offentligt ackord. Om borgenären väcker talan vid domstol anses preskriptionen bruten när ansökan om stämning kommer in till domstolen (se prop. 1979/80:119 s. 62 f.). Om preskriptionsavbrott har skett enligt 5 § 3 preskriptionslagen löper enligt 7 § preskriptionslagen en ny preskriptionstid från den dag dom eller slutligt beslut meddelas eller det rättsliga förfarandet avslutas på annat sätt. Detta gäller dock endast under förutsättning att gäldenären dessförinnan har delgetts eller på annat sätt underrättats om borgenärens framställning. Om det rättsliga förfarandet avslutas utan att så har skett förlängs i stället, enligt andra stycket samma paragraf, preskriptionstiden med ett år räknat från det att det rättsliga förfarandet avslutades. En sådan förlängning av preskriptionstiden kan enligt tredje stycket endast ske en gång.

9. För att en rättshandling som har företagits av någon annan än borgenären ska kunna gälla som ett preskriptionsavbrott krävs i princip att handlingen har företagits för borgenärens räkning, dvs. att den rättshandlande avsåg att gynna borgenären. Om den rättshandlande kände till att annan innehade fordringen, kan en sådan avsikt presumeras. Rättshandlingen får dessutom anses företagen till förmån för borgenären, om den rättshandlande av misstag trodde att han innehade fordringen och han är närstående till gäldenären. Om rättshandlingen har företagits av annan än borgenären - och denne inte, t.ex. på grund av panträtt i egendomen, hade ett eget lagligen erkänt intresse av att

fordringen hölls vid liv - bör det i princip dessutom för att preskription ska avbrytas krävas att den rättshandlande hade borgenärens uppdrag. Saknade den rättshandlande uppdrag men godkänner borgenären åtgärden innan gäldenären har ifrågasatt behörigheten, bör åtgärden gälla som preskriptionsavbrott även om godkännandet sker efter fristens utgång. Kravet på uppdrag kan helt efterges, om borgenären var förhindrad att själv bevaka sin rätt eller om den rättshandlande var närstående till borgenären. (Se NJA 2007 s. 9 med hänvisningar.)

10. Utgångspunkten är alltså att en tredje man som har ett eget lagligen erkänt intresse av att en fordring hålls vid liv bör ha rätt att bryta preskriptionen (se Lindskog, Preskription, 3 uppl., 2011 s. 312 f.).

Har den som är försatt i konkurs rätt att avbryta preskriptionen av en fordring som ingår i konkursen till förmån för konkursboet?

11. Den som är försatt i konkurs får enligt 3 kap. 1 § konkurslagen inte råda över egendom som hör till konkursboet. Till konkursboet räknas enligt 3 kap. 3 § samma lag som huvudregel all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är sådan att den kan utmätas. Förvaltningen av konkursboet handhas av en eller flera förvaltare (1 kap. 3 § konkurslagen). Det åligger förvaltaren att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet (7 kap. 8 § konkurslagen).

12. Av bestämmelsen i 3 kap. 1 § konkurslagen anses följa att konkursgäldenären inte har rätt att väcka talan om egendom som hör till konkursboet. Om det pågår en rättegång mellan konkursgäldenären och någon annan om egendom som hör till konkursboet får boet enligt 3 kap. 9 § första stycket konkurslagen överta gäldenärens talan. Om boet, trots att det har underrättats om rättegången, inte övertar gäldenärens talan ska egendomen enligt samma paragraf inte anses tillhöra konkursboet. Bestämmelsen i 3 kap. 9 § första stycket konkurslagen avser inte den situationen att konkursgäldenären under pågående konkurs väcker talan mot någon annan angående egendom som hör till konkursboet. Även i ett sådant fall ska dock konkursboet beredas tillfälle att överta gäldenärens talan (se t.ex. NJA 1978 s. 347). Om boet inte utnyttjar den möjligheten ska talan avvisas (Welamson och Mellqvist, Konkurs och annan insolvensrätt, 11 uppl., 2013 s. 154 f.). En förklaring från konkursboets sida att boet inte önskar överta talan medför i ett sådant fall däremot inte per automatik att egendomen inte längre ska anses höra till konkursboet (se NJA 1999 s. 777).

13. Med hänsyn till de inskränkningar som gäller med avseende på en konkursgäldenärs rådighet över egendom som hör till konkursboet kan gäldenären inte anses ha ett eget lagligen erkänt intresse av att en fordring som ingår i konkursen hålls vid liv. Den som är försatt i konkurs har således inte rätt att avbryta preskriptionen av en fordring som ingår i konkursen till förmån för konkursboet.

Bedömningen i detta fall

Med hänsyn till det anförda har preskriptionsavbrott inte skett genom att A.H. i april 2006 väckte talan mot T.W. vid Stockholms tingsrätt. A.H. har inte heller visat att preskriptionsavbrott har skett på något annat sätt. A.H:s krav på T.W. i anledning av överenskommelsen den 27 oktober 2005 liksom eventuella återstående krav enligt fakturan den 16 januari 2005 är alltså preskriberade. Hovrättens domslut ska fastställas.

HD:s avgörande

HD fastställer hovrättens domslut.

HD (justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff, Göran Lambertz och Dag Mattsson, referent) meddelade den 5 december 2014 följande dom:

Domskäl

1. På uppdrag av T.W. utförde A.H. vissa byggnadsarbeten i en bostadsrättslägenhet. A.H. skickade en faktura med krav på ersättning för arbetena. T.W. och A.H. kom sedan överens om att ersättningen skulle slutligt regleras så att en del av köpeskillingen vid en kommande försäljning av lägenheten skulle betalas till A.H.

2. A.H. försattes i konkurs i början av januari 2006. I april 2006 - medan konkursen pågick - väckte han talan mot T.W. med krav på betalning för arbetena i bostadsrättslägenheten. T.W. delgavs ansökningen om stämning. Sedan tingsrätten hade gett konkursboet tillfälle att inträda i processen, meddelade konkursförvaltaren att boet inte önskade detta. Efter viss skriftväxling beslutade tingsrätten den 19 december 2006 att avvisa A.H:s talan.

3. I ansökan om stämning, som kom in till tingsrätten den 7 december 2009, väckte A.H. på nytt talan mot T.W. med krav på betalning för arbetena. Enligt 5 § 3 preskriptionslagen (1981:130) avbryts preskription genom att borgenären väcker talan mot gäldenären. När preskription har avbrutits på detta sätt, och gäldenären har delgetts ansökningen om stämning, löper enligt 7 § en ny preskriptionstid från det att det rättsliga förfarandet har avslutats. Frågan är nu om preskriptionen hade avbrutits genom den först väckta talan.

4. Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären enligt 3 kap. 1 § konkurslagen inte råda över egendom som hör till konkursboet. Rättshandlingar som gäldenären företar efter konkursbeslutet blir inte gällande mot konkursboet, med de begränsningar som främst följer av skyddet för en godtroende motpart i 3 kap. 2 §. Som utgångspunkt gäller alltså att konkursgäldenären efter konkursbeslutet inte är legitimerad att kräva betalt för en fordran som hör till konkursboet och att betalning av en sådan fordran inte kan ske med befriande verkan till honom.

5. Om konkursgäldenären väcker talan om betalning för en fordran som hör till konkursboet, ska boet beredas tillfälle att ta över talan (se t.ex. NJA 1999 s. 777). Att boet inte tar över konkursgäldenärens talan kan, men behöver inte, innebära att boet har avstått från fordringen till förmån för konkursgäldenären. Huruvida det rör sig om ett materiellt eller ett endast processuellt avstående bör rätten få klarlagt.

6. Klart är att oavsett om konkursboet avstår från fordringen eller om boet tar över talan, så har preskriptionen inom ramen för det fortsatta förfarandet avbrutits genom att konkursgäldenären väckte talan. Den situation som är aktuell i målet är att boet visserligen inte har tagit över konkursgäldenärens talan men inte heller avstått från fordringen. Den grundläggande frågan är om en konkursgäldenär har rätt att avbryta preskriptionen av en fordran som hör till konkursboet, genom en påminnelse eller som här genom att talan väcks.

7. Regeln om rådighetsförlust i 3 kap. 1 § konkurslagen är avsedd att tillgodose intresset av att konkursgäldenären inte företar rättshandlingar som kan äventyra konkursborgenärernas rätt. Det är emellertid till fördel för konkursborgenärerna att en fordran som hör till konkursboet inte preskriberas. Också konkursgäldenären har ett befogat intresse av att fordringen inte blir preskriberad; förmögenhetsminskningen skulle till slut belasta honom. För fordringsgäldenären saknar det däremot betydelse om borgenären, när han påminner om fordringen, även är legitimerad att kräva in denna. Allmänt sett kan det inte heller anses medföra några svårigheter för konkursförvaltningen om konkursgäldenären själv kan hålla vid liv en fordran som tillhör

konkursboet. Det framstår även som bäst förenligt med preskriptionens grundläggande syften att konkursgäldenären får göra preskriptionsavbrott i en sådan situation.

8. Slutsatsen är att en konkursgäldenär måste anses ha rätt att avbryta preskription av en fordran som hör till konkursboet. Eftersom A.H. väckte talan inom den nya treåriga preskriptionstiden, har därför preskription inte inträtt.

Domslut

HD förklarar att A.H:s fordran på T.W. i anledning av överenskommelsen den 27 oktober 2005 och eventuella återstående fordringar enligt fakturan den 16 januari 2005 inte är preskriberade.

HD:s dom meddelad: den 5 december 2014.

Mål nr: T 3933-13.

Lagrum: 3 kap. 1 och 2 §§ konkurslagen (1987:672) samt 5 och 7 §§ preskriptionslagen (1981:130).

Rättsfall: NJA 1999 s. 777.

Sökord: Preskription; Konkurs; Fordran
